

Bildande av Bråtnäs naturreservat i Bengtsfors kommun

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Bråtnäs naturreservat
Areal (ha):	Cirka 42 hektar
Lägesbeskrivning:	Cirka 1,6 km söder om länsgränsen till Värmland och 8 km öster om gränsen till Norge
Markägarkategori:	Enskilt
Fastighets- och sakägare:	Enligt sakägarförteckning (bilaga 3)
Förvaltare:	Västkuststiftelsen

Beslut om bland annat bildande

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken.

Namnet ska vara Bråtnäs naturreservat.

Beslutet riktar sig till allmänheten, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen enligt bilaga 2 för naturreservatets långsiktiga vård. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Länsstyrelsen beslutar att Västkuststiftelsen ska vara förvaltare av naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är följande:

- Att bevara biologisk mångfald.
- Att vårda, bevara och skapa värdefulla naturmiljöer i form av mycket artrika barrdominerade skogar med inslag av grov asp och mycket död ved.
- Att skydda och skapa livsmiljöer och substrat för skyddsvärda arter.

Syftet ska uppnås genom följande:

- Områdets orörda karaktär bibehålls genom att avverkningar, gallringar och annat produktionsinriktat skogsbruk förbjuds.
- Exploatering av området genom bebyggelse, vägdragning med mera förbjuds.
- Naturvårdsinriktad skötsel, naturvårdsbränning, samt artinriktade åtgärder genomförs.

Beslut om föreskrifter

För föreskrifter med * finns det förtydliganden under rubriken Motivering och förtydligande av föreskrifter.

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap. 5 § miljöbalken)

Inom naturreservatet är det förbjudet att göra följande:

1. Uppföra byggnad eller annan anläggning.
2. Ändra utformning eller användning av byggnad eller annan anläggning så att dess påverkan på området ökar.
3. Borra, spränga, gräva eller schakta.
4. Anordna deponi eller annat upplag, fylla ut eller tippa massor.
5. Påverka områdets hydrologi genom att dika, dikesrensa, dämma, avleda, omleda eller valla in.*
6. Avverka, gallra, röja, ta bort eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar, oavsett om de står upp eller ligger ner.
7. Sätta ut, så eller plantera arter av något slag.
8. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, kalk eller gödsel.
9. Framföra motordrivet fordon.

Utan Länsstyrelsens tillstånd är det också förbjudet att göra följande:

10. Anlägga ny bro på eller i direkt anslutning till befintlig drivningsväg över bäck till Gunnarstjärnen enligt kartan i bilaga 1.*
11. Bekämpa invasiva främmande arter med metoder som är förbjudna enligt föreskrifterna A1–A9.

Undantag

Föreskrifterna enligt A ovan gäller inte i följande fall:

1. När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår under förpliktelserna enligt 7 kap. 6 § miljöbalken i Länsstyrelsens beslut (se punkt B nedan).
2. När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, åtgärder träd som förvaltaren bedömer utgör en påtaglig risk för skada på människor eller egendom.
3. För räddningstjänst, sjukvårdstjänst eller polis i samband med utryckning eller verksamhetsutövning.
4. Vid uttransport av fäلت vilt med älgdragare, fyrhjuling eller motsvarande lätta fordon gäller inte föreskriften A9.
5. Vid nyttjande av befintlig drivningsväg markerad på kartan i bilaga 1, för uttransport av virke och transport av grävmaskin för återställande av körsador gäller inte föreskriften A9.
6. Vid genomförande av åtgärder som har tillstånd enligt någon av föreskrifterna A10–A11 gäller inte förbuden enligt A1–A9, om förbuden hindrar genomförandet.

B. Föreskrifter om förpliktelser att tåla intrång (7 kap. 6 § miljöbalken)

Detta gäller hela naturreservatet där inget annat anges.

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande åtgärder genomförs för att tillgodose syftet med naturreservatet:

1. Naturreservatets gränser märks ut i terrängen.
2. Informationsskyltar sätts upp och underhålls.
3. Naturvårdsinriktad skötsel. Detta inkluderar friställning av träd, röjning av igenväxande träd och annan vegetation, plockhuggning, punktbränning, tillskapande av död ved, veteranisering, katning och markstörning.
4. Naturvårdsbränning av skog med tillhörande åtgärder utförs inom det område som är markerat på kartan i bilaga 1.
5. Artinriktad skötsel och populationsförstärkande åtgärder för raggbock. Detta inkluderar utplacering och tillskapande av tallågor, röjning och gallring kring tallågor, utglesning av tallskog och stödutsättning av individer.
6. Bekämpning av invasiva främmande arter.

7. Åtgärder för att begränsa eller förhindra storskaliga angrepp av åttatandad granbarkborre, om angreppen riskerar att hota syftet med naturreservatet. Tillåtna metoder är utplacering av fällor, utläggning av fångstvirke, fällning av angripna granar, rotkapning av vindfällda granar och barkning. Fällda träd ska lämnas inom naturreservatet. Eventuellt fångstvirke ska föras ut ur reservatet.
8. Körning med motordrivet fordon i samband med skötselåtgärder.
9. Undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen [1998:1252] om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inom naturreservatet är det förbjudet att göra följande:

1. Ta bort eller på annat sätt skada döda träd eller buskar, oavsett om de står upp eller ligger ner.

Undantag

Ordningsföreskrifterna enligt C ovan gäller inte i följande fall:

1. När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår under förpliktelserna enligt 7 kap. 6 § miljöbalken i Länsstyrelsens beslut (se punkt B ovan).
2. För räddningstjänst, sjukvårdstjänst eller polis i samband med utryckning eller verksamhetsutövning.

Länsstyrelsens bedömning och motivering

Skälen för beslutet

Området utgörs av gammelskog med kontinuitetskaraktär, andelen gamla träd och volymen död ved är omfattande. Ett flertal rödlistade arter knutna till skoglig kontinuitet har påträffats, bland annat liten kandelabersvamp (*Artomyces cristatus*) som är klassad som akut hotad (CR) på rödlistan för 2020, en mycket liten och ovanlig art som är värd stor uppmärksamhet.

En stor del av området domineras av äldre sluten granskog men på höjdpartierna finns också områden med grövre tall. Opåverkade skogar är sällsynta i dagens moderna skogslandskap. Dessa skogar tjänar som refuger för arter som är starkt tillbakaträngda i den mer intensivt brukade skogsmarken. Naturreservatets naturvärden skulle försvinna om skogsbruk bedrevs. Genom

bildandet av naturreservatet försvinner hotet som konventionella skogsbruksmetoder och annan exploatering och fragmentering av landskapet innebär.

På höjdpartiet söder om Gunnarstjärnen har granbarkborren slagit ut stora delar av granen, här finns goda möjligheter att följa skogsdynamiken efter en större störning.

Direkt öster om Gunnarstjärnen växer en äldre talldominerad skog med inslag av gran och björk. Skogen karakteriseras av att vara öppen med ett måttligt inslag av död ved. Mycket av veden är solbelyst och på enstaka lågor finns spår av mindre mörkborre. Dropptaggsvamp och tallticka är karaktärsarter som observerats i området.

Bråtnäs naturreservat bedöms ha betydelse för artbevarande och biologisk mångfald. Skyddet av området blir en pusselbit i ett större landskap med flera befintliga naturskydd. Naturreservatet bidrar således med ett skydd för landskapsbilden såväl som för de arter vars levnadsmiljöer representeras i området. Utifrån perspektivet grön infrastruktur bidrar skyddet av Bråtnäs till möjligheten för arter att sprida sig och förflytta sig i landskapet.

Bråtnäs naturreservat ligger inom värdetrakt för barrskog och lövblandad barrskog enligt den regionala strategin för formellt skydd av skog. Området har ett högt naturvärde på beståndsnivå och ligger i direkt anslutning till Kolvikens naturreservat med 250 ha äldre naturskogsartad barrblandskog.

Idag förekommer få naturliga bränder i Sveriges skogar tack vare en effektiv brandbekämpning, men även färre aktiviteter som brand kan sprida sig ifrån. Brand är fortfarande en viktig ekologisk process och en del av den naturliga dynamiken i skogslandskapet. Länsstyrelsen behöver därför planera för kontrollerade bränder, där naturreservat med tallskog är lämpliga objekt för åtgärden. Naturvårdsbränningar skapar miljöer för arter som är konkurrenssvaga i slutna skogar och som behöver denna typ av störning för att kunna fortleva. En brand ger även förutsättningar för tallfrön att gro, skapar brandljud och efterlämnar död ved som är rötbeständig.

Naturvärdena i Bråtnäs naturreservat kan väsentligen påverkas negativt genom:

- Skogsbrukande åtgärder såsom avverkning, gallring, röjning, markberedning, körskador, gödsling och dikning.
- Brist på eller borttagning eller upparbetning av döda träd, stående som liggande.
- En successiv förtätad graninväxt i talldominerade delar.
- Exploatering av området som innebär åverkan på marken eller trädbeståndet.
- Utebliven föryngring av tall samt brist på grov död tallved.

Länsstyrelsen bedömer att bildande av naturreservat är det bästa alternativet för att på lång sikt trygga och utveckla områdets höga naturvärden med dess ingående naturvårdsarter.

Ett skydd av området bidrar till att uppfylla miljömålen 'Levande skogar' och 'Ett rikt växt- och djurliv'.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Motivering och förtydligande av föreskrifter

Föreskrifterna är de särskilda regler som gäller i naturreservatet. De behövs för att ge området det skydd och den skötsel som krävs för att syftet ska kunna uppnås. I det här avsnittet motiveras, förklaras och förtydligas en del av föreskrifterna.

Föreskrift A5

Föreskrift A5 anger förbud mot dikesrensning. Förbudet införs då dikesrensning inte anses vara förenligt med naturreservatets syften. Enligt det kartmaterial som Länsstyrelsen har till handa förekommer ett litet antal diken innanför naturreservatets gränser. Igenväxning av diken antas inte medföra negativa konsekvenser för naturreservatet eller intilliggande mark.

Föreskrift A10

Föreskrift A10: Denna föreskrift grundas i behovet av att driva virke från fastigheten Bråtnäs 1:66 på befintlig drivningsväg genom reservatet, vilket också framgår av undantag A5. Över bäcken, söder till Gunnarstjärn, finns en mindre bro som nu är uttjänt och behöver bytas ut. Detta kan göras på samma plats eller i nära anslutning till denna. Paragrafen behövs för att garantera att den nya bron inte leder till dränering eller indämning av närliggande mark eller åsamkar andra skador på värdefulla träd.

Föreskrift B5

Raggbock är en rödlistad art (VU - Sårbar) och finns med i Åtgärdsprogrammet för skalbaggar på äldre död tallved. Det finns flera fynd av raggbock i det angränsande naturreservatet Kolviken. Även om arten inte påträffats inom Bråtnäs naturreservat finns artens livsmiljöer och med rätt skötsel finns goda förutsättningar för arten att etableras i området.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen bedömer att det saknas skäl för en konsekvensutredning av de föreslagna ordningsföreskrifterna enligt C, eftersom de innebär så begränsade konsekvenser. Detta enligt vad som sägs i 3 och 4 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Beslutets förenlighet med bland annat riksintressen, planer och områdesbestämmelser

Bråtnäs naturreservat ligger inom den skogliga värdetrakten för Stora Le där bland annat barrskog och lövblandad barrskog är prioriterade skogstyper. Det sammanfaller även med riksintresset för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken Dalslands sjö- och kanalsystem samt riksintresse för det rörliga friluftslivet 4 kap. 1-2 §§ miljöbalken (Dalsland Nordmarken).

Enligt Bengtsfors kommuns översiktsplan, antagen i november 2013, ligger Bråtnäs naturreservat inom ett större område som benämns som jord- och skogsbruksbygd. Enligt rekommendationen i översiktsplanen ska pågående markanvändning i huvudsak fortsätta, med hänsyn till naturvårds-, kulturvårds- och friluftsräkter. Området är inte utpekadt i kommunens naturvårdsprogram från 2013.

Länsstyrelsen bedömer därför att naturreservatet stämmer överens med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Intresseprövning

Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom att bilda naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna räkter enligt 7 kap. 25 § miljöbalken bedömer Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap. 7 och 26 §§ miljöbalken).

Skogsvårdslagen

Bestämmelser enligt skogsvårdslagen, skogsvårdsförordningen (1993:1096) eller Skogsstyrelsens föreskrifter gäller inte om dessa strider mot föreskrifterna för naturreservatet. Detta framgår av 4 § skogsvårdslagen (1979:429).

Annan lagstiftning gäller

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning, till exempel följande:

- Miljöbalkens bestämmelser om strandskydd, generella biotopskydd och vattenverksamhet.
- Bestämmelser om artskydd enligt miljöbalken och artskyddsförordningen, till exempel fridlysningsbestämmelser.
- Terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Kulturmiljölagen.
- Jaktlagstiftningen.
- Lagen om skydd mot olyckor till exempel generella eldningsförbud och efterbevakningsansvar vid brand.
- Kommunala ordningsföreskrifter.

Reservatets gränser

Reservatets gränser sammanfaller delvis med befintliga fastighetsgränser. Detta gäller även efter eventuella justeringar av fastighetsgränsen i samband med fastighetsbestämning och inmätning av reservatet. Reservatsgränsen ska då följa den nya fastighetsgränsen i den berörda delen.

Beskrivning av ärendet

Områdets höga naturvärden var känt för Länsstyrelsen sedan innan men det var först efter att markägarna hörde av sig som ett ärende för reservatsbildning startade. Efter ett möte i fält med markägarna kunde Länsstyrelsen föreslå en avgränsning för ett naturskydd. Markägarna har fått intrångsersättning.

Länsstyrelsen har förelagt samtliga markägare och andra sakägare att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan. Detta enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Myndighetssamråd enligt 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har genomförts med Bengtsfors kommun, Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen.

Leif Danielsson (granne), Väst kuststiftelsen, Dalslands miljö och energiförbund, LRF Västra Götaland, Naturskyddsföreningen, Brandförsvaret i Bengtsfors kommun samt förhandlare Anna Palm har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Yttrande har inkommit från Skogsstyrelsen och Dalslands miljö- och energiförbund (som också delegerats ansvaret att yttra sig å Bengtsfors kommuns vägnar).

Skogsstyrelsen är positiva till att naturreservatet bildas.

Dalslands Miljö- och Energiförbud skriver i sitt yttrande;

Nämnden ser positivt på inrättande av nytt reservat i anslutning till Kolvikens reservat och har inga invändningar i fråga om föreskrifternas utformning i fråga om skötsel för att bibehålla och stärka förutsättningarna för biologisk mångfald i allmänhet och de rödlistade arter som noterats i området i synnerhet. Dock vill miljönämnden uppmärksamma Länsstyrelsen på att utformning av Föreskrifter enligt A, samt tillhörande undantag från dessa, i viss mån, lämnar öppet för tolkningar som Länsstyrelsen sannolikt inte avser.

Länsstyrelsens svar:

Länsstyrelsens jurister har sett över formuleringen av undantagen till A-föreskrifterna. Länsstyrelsen står fast vid formuleringen av undantagen och tycker inte att undantag A1 går att feltolka. Undantag A1 är tydligt kopplad till när förvaltaren (eller den förvaltaren utser) genomför åtgärder som står under B-föreskrifterna. Att utföra åtgärder som inte är direkt kopplade till de åtgärder som listas under B-föreskrifterna ingår inte i förvaltarens rättighet. Det är således inte tillåtet för förvaltaren att till exempel uppföra vindskydd i samband med att de genomför åtgärder som naturvårdsbränning då vindskyddet inte är en nödvändighet för att kunna genomföra bränningen.

När det gäller undantagen A2 och A3 har länsstyrelsen landat i att dessa ska vara generella då det är mycket långsökt att de vid trädsäkring eller verksamhetsutövning (exempelvis uttryckning) skulle utföra omfattande åtgärder som kan skada naturreservatet (och är förbjudet enligt A).

Ersättningstalan

Rätten till ersättning upphör ett år efter att beslut om naturreservat har vunnit laga kraft. Det innebär att om Länsstyrelsen beslutar att bilda ett naturreservat (utan att ersättningsfrågorna är lösta) har parterna ett år på sig att lösa ersättningsfrågan på frivillig väg. Om ni inte kan komma överens om ersättningen under denna tid behöver du som sakägare stämma staten i mark- och miljödomstolen. Annars förlorar du rätten till ersättning. Detta enligt 31 kap. 13 § miljöbalken.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga "Så här överklagar du Länsstyrelsens beslut".

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i Västra Götalands läns författningssamling och i Dalslänningen.

Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. träder i kraft den dag som framgår

av kungörelsen i Västra Götalands läns författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Detta beslut ska skickas till sakägare och övriga berörda enligt sändlistan i bilaga 4.

De som medverkat i beslutet

I detta ärende har länsöverdirektör Jörgen Peters beslutat. Naturvårdshandläggare Marja Wahlberg har varit föredragande. I ärendets slutliga handläggning har också funktionschef Klara Jansson och länsjurist Linda Granström medverkat.

Detta beslut har bekräftats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Hantering av personuppgifter

Information om hur vi hanterar personuppgifter hittar du på www.lansstyrelsen.se/vastragotaland/personuppgifter

När reservatet vinner laga kraft lämnar Länsstyrelsen över sakägarnas adresser och andra kontaktuppgifter till reservatsförvaltaren.

Bilagor

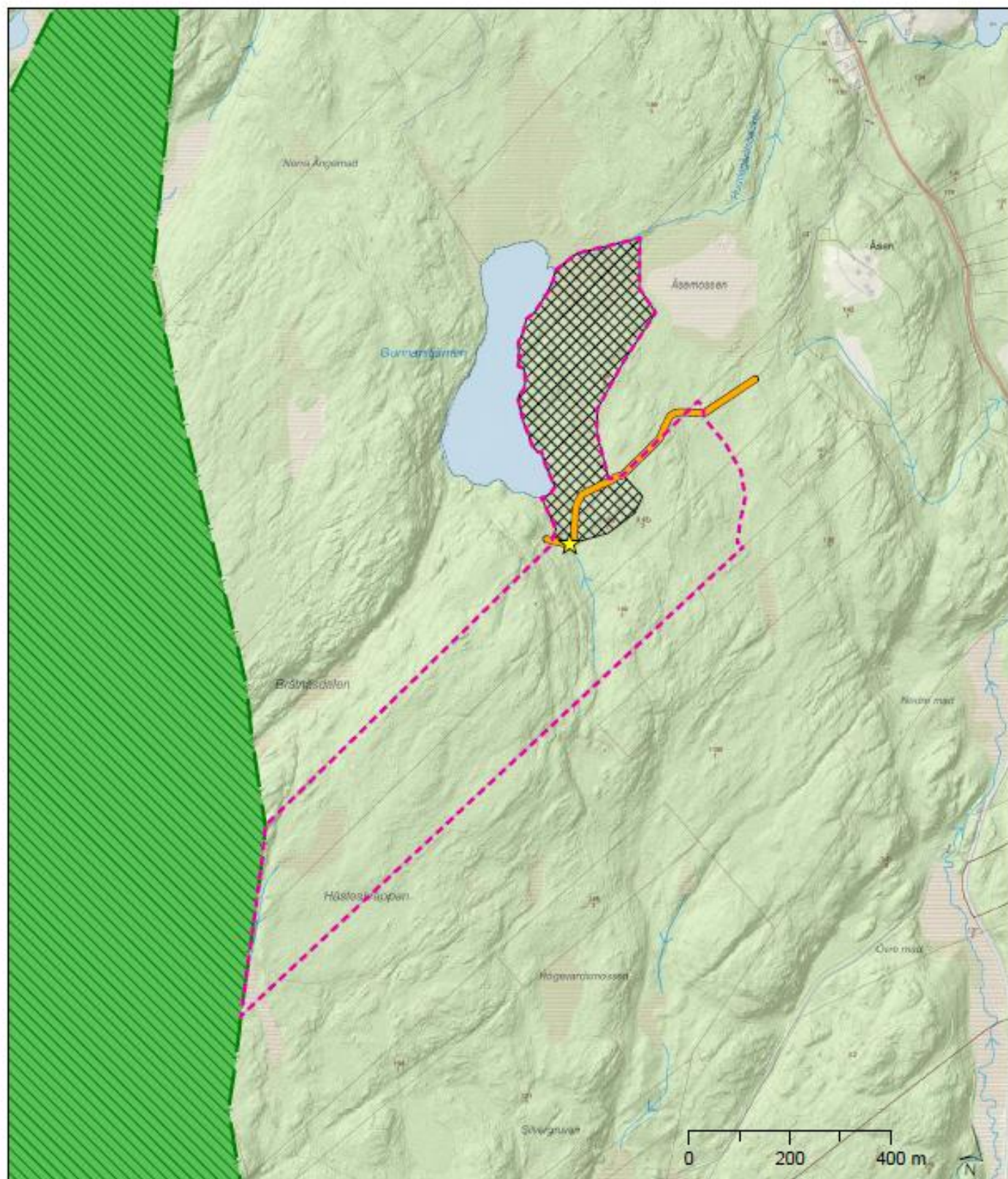
Bilaga 1a: Beslutscharta – Områdets utredning, naturvårdsbränning, informationsskylt och drivningsväg

Bilaga 2: Skötselplan

Bilaga 3: Sakägarförteckning

Bilaga 4: Sändlista

Bilaga 5: Överklagandehänvisning

Bilaga 1 Beslutskarta Bråtnäs naturreservat i Bengtsfors kommun

Avgränsning Bråtnäs naturreservat

Kolvikens Naturreservat

Befintlig drivningsväg. Undantag från föreskrift A9 enligt skrivelse i undantag 5.

Befintlig bro, tillståndsplikt enligt föreskrift A10.

Naturvårdsbränning enligt föreskrift B4.

Illustrationskarta till beslut om
Bråtnäs naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut om
naturreservat enligt 7 kap 4 § miljöbalken
2025-12-11, dnr 2550-2023

Länsstyrelsen
Västra Götaland

© Länsstyrelsen i Västra Götalands län
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Skötselplan för Bråtnäs naturreservat i Bengtsfors kommun

Bilaga 2 till Länsstyrelsens beslut 2550-2023

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Inledning

Skötselplanen är uppdelad i två delar, A och B. Den första delen är en beskrivande del. Där anges bland annat vilka natur- och bevarandevärden som finns i naturreservatet. Den andra delen av skötselplanen beskriver naturreservatets bevarandemål och hur naturreservatet ska skötas. Planerna vänder sig främst till naturvårdsförvaltare och markägare, men också till övriga intressenter.

Skälen till naturreservatet, dess syften och föreskrifter framgår av beslutet om naturreservat. Länsstyrelsens diarienummer 2550-2023. Syftet med reservatet styr hur reservatet behöver skötas. Föreskrifterna ger förvaltaren rätt att utföra åtgärderna i skötselplanen.

Naturvårdsförvaltaren ansvarar för områdets skötsel. Skötselplanen beskriver en önskad målbild och den skötsel som behövs för att nå dit. Vilka av de föreslagna åtgärderna som kan genomföras och takten på genomförandet beror på aktuell naturvårdsbudget. I skötselplanen beskrivs det därför vad naturvårdsförvaltaren bör prioritera.

Skötselplanen gäller tills vidare, men kan revideras vid behov. Till exempel om uppföljningen av bevarandemålen visar att det behövs eller skötseln behöver anpassas efter förändrade omständigheter eller ny kunskap. En ny skötselplan måste stämma överens med reservatsbeslutet. Länsstyrelsen ansvarar för revidering och fastställande av skötselplaner.

Tillhör Länsstyrelsens beslut: 2550-2023

Datum: 2025-12-11

Förvaltare av naturreservatet: Västkoststiftelsen

Omslagsbild: Anton Larsson, Marja Wahlberg, Maria Johansson

Övriga bilder: Marja Wahlberg, Maria Johansson

Innehåll

DEL A – BESKRIVNING AV BRÅTNÄS NATURRESERVAT	4
1. Beskrivning av området	4
1.1. Allmän beskrivning av området	4
1.2. Biologiska bevarandevärden.....	4
1.3. Forn- och kulturlämningar.....	5
1.4. Friluftsliv	5
1.5. Byggnader och anläggningar	5
DEL B – SKÖTSEL AV BRÅTNÄS NATURRESERVAT	6
2. Övergripande riktlinjer för skötseln.....	6
2.1. Hänsyn till fågellivet	6
2.2. Riskträd	6
2.3. Efterbevakning av brand.....	6
2.4. Invasiva främmande arter	6
3. Skötselåtgärder och bevarandemål.....	7
3.1. Skötselområden.....	7
3.2. Artspecifika skötselåtgärder.....	10
3.3. Friluftsliv	11
3.4. Gränsmarkering.....	11
4. Konsekvenser av klimatförändringar	12
5. Dokumentation och uppföljning	12
6. Planerad förvaltning	12
7. Underlag.....	13

Bilagor

Bilaga 2a: Skötselområdeskarta med informationstavlans placering

Bilaga 2b: Karta över Natura 2000-livsmiljötyper

Del A – Beskrivning av Bråtnäs naturreservat

1. Beskrivning av området

1.1. Allmän beskrivning av området

Bråtnäs naturreservat är beläget väster om sjön Lelång och öster om sjön Stora Le, cirka en kilometer syd om länsgränsen till Värmland och 8 kilometer öster om norska gränsen. Landskapet är kuperat, marken består av vittringsjord med sand och grus och på höjdpartierna finns hållmarksområden med grövre tall. Området utgörs av gammelskog med kontinuitetskaraktär, främst gran och tall men skogen har även inslag av björk och grov asp. En stor del av området domineras av äldre sluten granskog. I en del av skogen har ett större barkborreangrepp pågått, där är andelen död ved mycket hög och ett flertal rödlistade arter knutna till gammal skog och död ved har påträffats.

I området finns följande markslag:

- Skog 41,6 hektar
- Våtmark och myr 0,3 hektar
- Övrigt 0,2 hektar

1.2. Biologiska bevarandevärden

Skogen i naturreservatet har varit orörd under en längre tid och formats av naturliga störningar. Det stora barkborreangreppet, som troligtvis startade under den torra sommaren 2018 då många granar torkstressades, har klingat av och efterlämnat stora volymer död ved. Den höga andelen död ved ger förutsättningar för att bibehålla naturvärden såsom vedsvampar, insekter och mossor.

Det finns även områden med äldre solbelyst tall och grova aspar. Tallarna förekommer på höjderna och asparna är spridda i området.

Ett flertal rödlistade arter har hittats, rödlistningskategori anges inom parentes. Några exempel är liten kandelabersvamp *Artomyces cristatus* (CR), Skeletocutis *jelicii* (EN) och gränsticka *Phellopilus nigrolimitatus* (NT) tillsammans med ytterligare elva rödlistade svampar knutna till död ved. Fågellivet i naturreservatet är också rikt och bland annat har tretåig hackspett *Picoides tridactylus* (NT) observerats. I angränsade reservatet finns flertalet fynd av raggbock (VU), en art starkt knuten till liggande döda tallar.

Mer information om vilka arter som förekommer i området går att söka fram i SLU Artdatabankens databas Artportalen (<https://artportalen.se>).

De livsmiljötyper som förekommer i området går att söka fram i natura-naturtypskartan (NNK) i Naturvårdsverkets kartverktyg Skyddad natur (<https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>). De som är Natura 2000-habitat eller andra livsmiljötyper som är prioriterade inom förvaltningen framgår av kartan i bilaga 2b.

1.3. Forn- och kulturlämningar

Det finns inga kända kultur- eller fornlämningar registrerade enligt Riksantikvarieämbetet.

1.4. Friluftsliv

Inga friluftslivsanordningar är planerade i området.

Närheten till Kölvikens naturreservat kan locka besökare även till Bråtnäs reservat. Området är inte tillgänglighetsanpassat men det finns en skogsbilväg som är promenadvänlig. Den går ifrån fastigheten Åsen i norr, en liten bit in i reservatet. På grund av den stora mängden död ved är delar av naturreservatet svårframkomliga.

1.5. Byggnader och anläggningar

Genom naturreservatet går en skogsbilväg som används för drivning av timmer. Vägen passerar över en bäck där det finns en bro, underhåll av bron är markägarens ansvar. Enligt föreskrift A10 är det förbjudet att anlägga ny bro på eller i direkt anslutning till befintlig drivningsväg över bäcken till Gunnarstjärnen utan Länsstyrelsens tillstånd (se beslutsdokumentet).

Del B – Skötsel av Bråtnäs naturreservat

2. Övergripande riktlinjer för skötseln

2.1. Hänsyn till fågellivet

Samtliga skötselåtgärder bör i så stor utsträckning som möjligt utföras när de inte stör häckande fåglar.

2.2. Riskträd

Ett riskträd är ett träd som kan utgöra en risk för liv och egendom. Förvaltaren är inte skyldig att inventera om det finns riskträd i naturreservatet. Däremot har förvaltaren möjlighet att åtgärda träd som de själva upptäcker eller en markägare eller annan enskild påtalar. Någon som upptäcker ett riskträd som den anser behöver åtgärdas ska kontakta förvaltaren. Förvaltaren bedömer då om trädet utgör en betydande risk för att skada människor (till exempel växer nära vandringsleder), trafik-säkerhet eller egendom. Om det bedöms utgöra en betydande risk behöver trädet åtgärdas. Vid dessa tillfällen ska förvaltaren överväga om trädet måste tas ned helt eller om det räcker att bara avlägsna delar av trädet, till exempel högkapa eller bara ta bort uthängande grenar. Om trädet fälls ska det helst lämnas kvar intakt som låga i terrängen. Om det utgör ett hinder för till exempel friluftsliv kan grenarna avlägsnas, men stammen bör lämnas kvar utan att kapas upp. Om förvaltaren inte bedömer att trädet behöver åtgärdas återstår möjligheten för markägaren att söka dispens.

Hantering av riskträd regleras inte i B-föreskrifterna. Förvaltaren kan därför inte åtgärda riskträd utan att komma överens med markägaren om att göra det.

2.3. Efterbevakning av brand

I händelse av oplanerad brand i reservatet har markägaren ansvar för efterbevakning och släckning av pyrande glödbränder. Om branden är planerad som en del i skötseln av naturreservatet ansvarar förvaltaren för hela händelseförloppet, från antändning till efterbevakning.

2.4. Invasiva främmande arter

En del arter som har kommit till Sverige från andra länder har ett spridningssätt och konkurrensfördelar som gör att de kan ta över och konkurrera ut inhemsk flora och fauna. Sådana arter kallas invasiva

främmande arter. Det är viktigt att invasiva främmande arter motverkas i ett så tidigt skede som möjligt och på lämpligaste sätt utifrån vilken art som ska motverkas och i vilken miljö som åtgärderna vidtas. Det är fastighetsägarens ansvar att motverka de invasiva främmande arter som omfattas av lagar och förordningar. Reservatsförvaltaren har inget uppdrag att bekämpa invasiva främmande arter i reservatet. Reservatsförvaltaren bör dock kunna bidra med råd kring hur specifika arter bäst bekämpas eller annan stöttning. Om bekämpningsmetoderna strider mot reservatets föreskrifter, till exempel gräva eller använda kemiska bekämpningsmedel, behövs tillstånd enligt föreskrift A11 (se beslutsdokumentet)

Bekämpning bör ske på sådana sätt att det inte medför onödiga skador på naturvärden i reservatet. Åtgärderna kan syfta till att minska utbredningen av invasiva arter som har etablerat sig i reservatet eller till att förhindra etablering och spridning.

Det finns idag inga kända förekomster av invasiva främmande arter inom naturreservatet eller angränsande naturreservat.

3. Skötselåtgärder och bevarandemål

3.1. Skötselområden

Indelning av skötselområden utgår från skötselbehovet. Inom varje skötselområde kan en eller flera livsmiljötyper förekomma. Natura 2000-livsmiljötypernas utbredning visas i bilaga 2b. För varje skötselområde finns en beskrivning av dess bevarandemål, det vill säga vad som ska bevaras och uppnås. Bevarandemålen ligger också till grund för den uppföljning som planeras. För varje skötselområde beskrivs också den skötsel som behövs för att uppnå bevarandemålen.

Naturreservatet består av ett skötselområde (skog) uppdelat i två delområden.

Skötselområde 1: Skog

Skötselområdet är indelat i två delområden och har en total areal på 42 hektar.

Beskrivning:

Det som skiljer delområde 1.1 från 1.2 är att gran är dominerande trädslag i delområde 1 och tall är det dominerande trädslaget i delområde 2.

I delar av område 1.1 förekommer mycket stora mängder död ved och granbarkborreangreppen är påtagliga. Det är främst gran och tall som växer här, men det förekommer även björk och grova aspar.

Delar av skogen har naturskogskaraktär och klassas som 9010 taiga enligt

Natura 2000. Stora delar av den övriga marken är utvecklingsmark till taiga. Det går några mindre vattendrag genom området och i de fuktigare sänkorna dominerar gran.

I delområde 1.2 har skogen en varierande åldersstruktur. Det finns inslag av yngre skog, barrblandskog och sumpskogar med lövinslag av björk och till viss del klibbal. Intill Gunnarstjärn förekommer det äldre tallar. I sumpskogarna finns det gott om klen, död ved. På höjderna har skogen hållmarkskaraktär med marklavar och tunt jordtäckte.

Barkborreangripna döda och döende granar i delområde 1.1.

Bevarandemål:

Arealen taiga ska vara minst 23,6 hektar och på sikt öka.

Utvecklingsmarken har taiga som målbild.

Skogen ska formas av naturliga störningar och intern dynamik. Småskaliga och storskaliga naturliga processer, t.ex. åldrande, avdöende, omkullfallna träd och luckbildning liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. svamp- och insektsangrepp, översvämning, stormfällning eller brand ska påverka skogens dynamik och struktur. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder.

Barrblandskog ska prägla skogen. Det ska finnas gammal tall och gran och föryngring av nya tallar och granar som efterträdare. Skogen ska ha inslag av asp, björk och andra lövträd. Hydrologi och markens näringsstatus ska vara ostörd och naturlig. Skogen ska ha ingen eller endast lite negativ mänsklig påverkan. Trädsiktet ska vara olikåldrigt

och flerskiktat. Det ska finnas följande strukturer och substrat: gamla träd allmänt-rikligt förekommande; levande träd med döda träddeklar allmänt-rikligt; liggande död ved och högstubbar mycket rikligt förekommande; stående döda eller döende träd mycket rikligt. För landet och naturtypen främmande eller invasiva arter ska inte finnas i området.

Typiska arter (för livsmiljötypen Taiga) av kärlväxter, mossor, lavar, svampar, fåglar, skalbaggar ska förekomma tämligen allmänt.

Tallskog som gränsar mot Gunnarstjärnen i delområde 1.2.

Engångsåtgärder:

- I samband med att en bränning aktualiseras ska det upprättas en bränningsplan för delområde 1.2.

Underhållsåtgärder:

- Naturvårdsbränning. Kan med fördel utföras i samband med bränning i det intilliggande naturreservatet Kölviken.
- Naturvårdsinriktad skötsel, vilket inkluderar; friställning av träd, röjning av igenväxande träd och annan vegetation, plockhuggning, punktbränning, tillskapande av död ved, veteranisering, katning och markstörning. Åtgärderna har medelhög prioritet och bör utföras med intervaller på ca 10 år.

3.2. Artspecifika skötselåtgärder

Liten kandelabersvamp (*Artomyces cristatus*)

Liten kandelabersvamp är en kritiskt hotad art av internationellt intresse, den har sin svenska huvudutbredning kring Stora Le. Svampen är mycket ovanlig och endast påträffad på en lokal i Finland, enstaka lokaler i Norge, samt ett fåtal i övriga Europa samt i västra Nordamerika. I den svenska rödlistan har den hotkategori CR – akut hotad. Det största hotet mot svampens överlevnad är konventionellt skogsbruk och bristen på substrat. Arten behöver kläna till grova, fuktiga lågor av tall för sin fortlevnad, en bristvara i de svenska skogarna. Endast ett fåtal observationer är gjorda på gran. Lågorna får gärna ha både markkontakt och delvis hänga i luften. De lågor där arten observerats har befunnit sig i ett relativt sent nedbrytningsstadium där veden håller mycket fukt, i sluten skog.

Bevarandemål:

Arten ska finnas som en livskraftig population och arealen av artens habitat – fuktig barr och blandskog med mycket död ved – ska bibehållas. Artens populationsutveckling ska vara stabil och inte visa tecken på bestående nedgångar. För beskrivning av lämplig livsmiljö se bevarandemål för taiga 9010.

Skötselåtgärder:

Vid behov kan tallågor behöva tillskapas för att tillgodose tillgången på substrat. Det är också viktigt att bibehålla en kontinuerlig föryngring av tall i området. Brand är en åtgärd som främjar tallföryngring och skapar naturvärdesmässigt värdefulla substrat för ett stort antal arter, vilket gör det till en föredragen naturvårdande skötsel.

Raggbock (*Tragosoma depsarium*)

Raggbocken är starkt knuten till äldre tallskogar och död tallved. I Västra Götalands län är det främst i norra Dalsland som man påträffat arten. Raggbock är en av arterna som finns med i åtgärdsprogrammet för skalbaggar på äldre död tallved (Rapport 6629, 2014). I den svenska rödlistan har Raggbocken hotkategori VU – Sårbar. Det största hotet mot dess överlevnad är bristen på solexponerade, liggande tallar, vilka nyttjas av arten under larvutvecklingen. Lågor av grov ved föredras, gärna i dimensioner över 15–20 cm. Lågan får gärna ha viss markkontakt, men får inte vara för fuktig eller starkt rötad.

Utvecklingen av skogslandskapet till allt tätare och skuggigare produktionsskogar är också negativt för arten. Raggbocken gynnas av bränder och stormar då dessa störningar ofta skapar livsviktiga substrat i solöppna lägen.

Raggbock har påträffats med flera fynd i det angränsande

naturreservatet Kolviken. Det bedöms finnas god potential för arten att etablera sig även i Bråtnäs naturreservat med hjälp av skötselåtgärder.

Bevarandemål:

Det ska finnas god potential för Raggbock att etablera sig i naturreservatet utvecklas till en livskraftig population. För att god potential ska uppnås ska det finnas livsviktigt substrat, så som liggande, döda tallar i solexponerade lägen.

Skötselåtgärder:

Vid behov kan tallågor behöva tillskapas för att tillgodose tillgången på substrat. Befintliga lågor kan behövas friröjas från skuggande småträd. Vid brist på lämpligt substrat i reservatet kan det tillföras lågor av tall som placeras på lämpliga, gärna solbelysta platser. Utöver åtgärderna för att skapa substrat som idag saknas i området kan utsättning av individer bli aktuellt. Det är också viktigt att bibehålla en kontinuerlig föryngring av tall i området. Brand är en åtgärd som främjar tallföryngring och skapar naturvärdesmässigt värdefulla substrat för ett stort antal arter, vilket gör det till en föredragen naturvårdande skötsel.

3.3. Friluftsliv

Beskrivning:

En informationsskylt för naturreservatet planeras i den norra delen, i anslutning till drivningsvägen. I övrigt planeras inte för några friluftslivsanläggningar. Skyltens placering framgår av kartan i bilaga 2a.

Mål:

En väl underhållen informationsskylt med beskrivning av naturreservatet ska finnas.

Engångsåtgärder:

- En informationstavla ska sättas upp på den plats som är markerade på karta i bilaga 2a. Tavlan ska utföras enligt svensk standard och Naturvårdsverkets anvisningar Att skylta skyddad natur.

Underhållsåtgärder:

- Informationsanordningar ska kontrolleras regelbundet och underhållas vid behov av förvaltaren.

3.4. Gränsmarkering

Reservatets gräns ska märkas ut i fält. Gränsmarkeringar ska utföras enligt Naturvårdsverkets vägledning Gränsarbeten vid områdesskydd enligt Miljöbalken.

4. Konsekvenser av klimatförändringar

Klimatförändringarna kan påverka området i Bråtnäs naturreservat på flera sätt. Vid förhöjda sommartemperaturer med perioder av torka finns en risk för att våtmarkerna tidvis blir torrare vilket kan leda till igenväxning. Det finns också risk för återkommande insektsutbrott och svampangrepp i torkstressade träd. Förlängd växtsäsong och högre temperaturer kan även leda till igenväxning och beskuggning av de grova asparna och tallarna. Möjligen får tallarna sänkt konkurrens av gran vid torrare somrar, eftersom gran inte tål torka på samma sätt. Klimatförändringarna kan även leda till fler och hårdare stormar, vilket gör att antalet stormfällida träd kan öka. Det kan leda till fler riskträd och försämrad säkerhet i området.

När vintrarna blir mildare minskar snötäcket och betestrycket från vilt kan öka, vilket innebär en försämring av tall- och aspföryngringen. I skogsmarken kan det bli aktuellt att trygga föryngring av tall och asp och röja gran och konkurrerande växtlighet oftare än vad man initialt trott. Invasiva arter kan etablera sig i området och förutsättningarna för bevarande kan ändras snabbt, även bekämpning av främmande arter kan komma att aktualiseras.

5. Dokumentation och uppföljning

Dokumentation och övervakning ska genomföras i enlighet med det program som är beskrivet i Naturvårdsverkets rapport "Uppföljning av skyddade områden i Sverige". Förvaltaren ansvarar för dokumentation av utförda skötselåtgärder. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och utvärdering av syften, bevarandemål samt gynnsam bevarandestatus.

6. Planerad förvaltning

Förvaltningen av Bråtnäs naturreservat bekostas av staten. Vilka av de föreslagna skötselåtgärderna som kan genomföras och takten på genomförandet beror på tilldelning av medel från en årlig naturvårdsbudget. Tabellen nedan ger förvaltaren vägledning vid prioritering.

Tabell 1. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1–3 där 1 är högst prioritet att genomföra. När/intervall visar när och hur ofta en åtgärd bör göras, samt vad som bör göras snarast.

Åtgärd	Skötselområde /delområde	När/intervall	Prioritet
Gränsmarkering	1.1 och 1.2	Snarast	1
Informationsskylt	1.1	Snarast	1
Naturvårdsbränning	1.2	När möjlighet ges	2
Naturvårdsinriktad skötsel	1.1 och 1.2	Vart 5-10:e år	2
Artinriktad skötsel och populationsförstärkande åtgärder, Raggbock	1.1 och 1.2	Inom 5 år	2
Uppföljning av skötselåtgärd	1.1 och 1.2	Efter åtgärd	3

7. Underlag

Som underlag till denna skötselplan har bland annat följande rapporter, utredningar, artlistor och annat material använts.

EU:s art- och habitatdirektiv (direktiv 92/43/EEG) annex 2 och 4.

EU:s fågeldirektiv (direktiv 79/409/EEG) annex 1.

Länsstyrelsen Västra Götalands län, 2019, Strategi för formellt skydd av skog i Västra Götalands län. Rapport 2019:05. Länsstyrelsen Västra Götaland.

Naturvårdsverket, 2003. Att skylta skyddad natur. Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket, 2015. Åtgärdsprogrammet för skalbaggar på äldre död tallved, Rapport 6629, Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket, 2016. Tillgängliga koder för attributet "Naturtyp" i NNK-IT systemet (Ärendenr: NV-08177-15). Naturvårdsverket, Stockholm.

Naturvårdsverket, 2017. Nationell strategi för formellt skydd av skog. Rapport 6762, Naturvårdsverket, Stockholm.

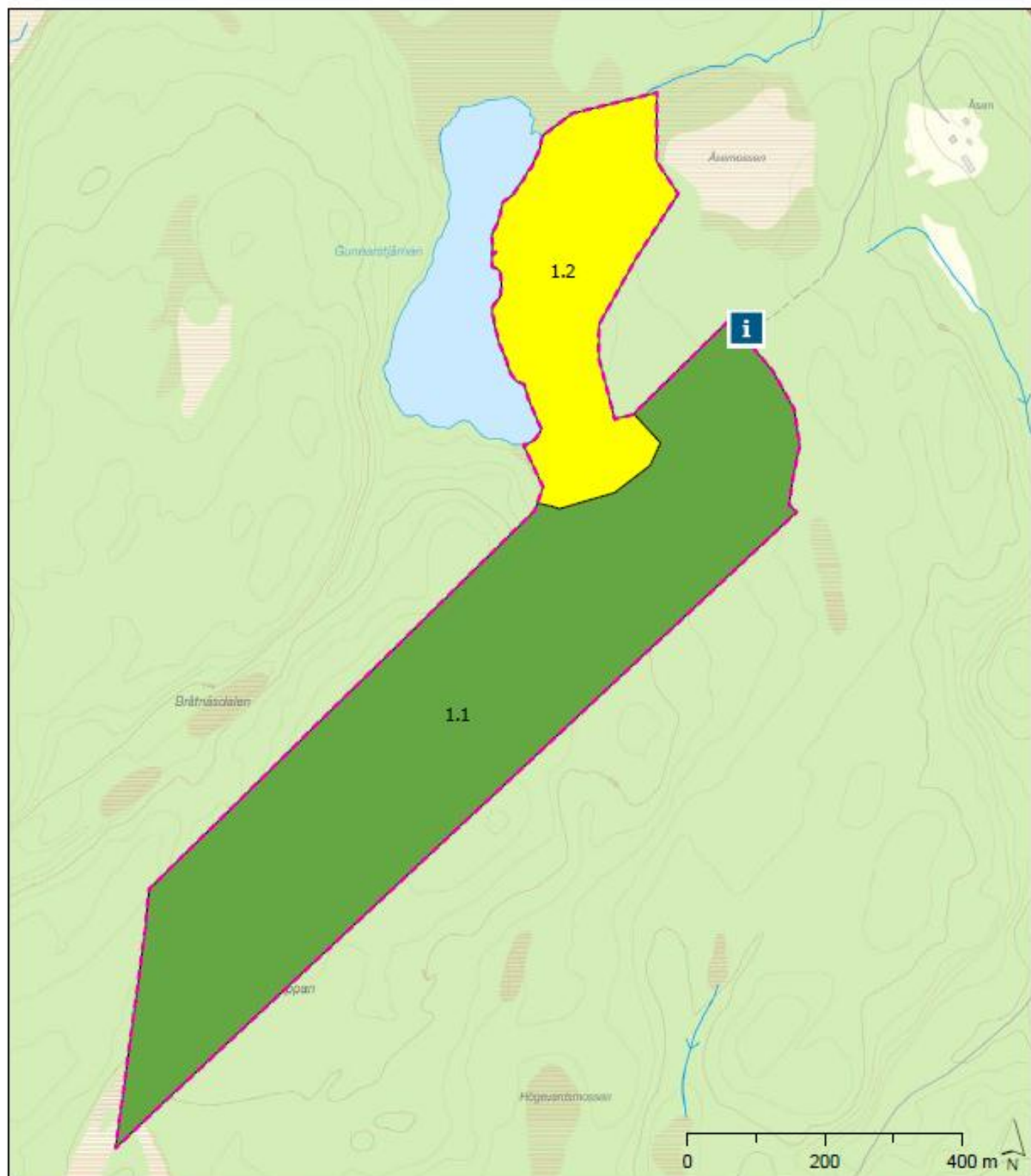
Nitare, J. (red.), 2019. Skyddsvärd skog – Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsens förlag, Jönköping.

SLU Artdatabanken, 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. SLU, Uppsala.

Länsstyrelsen
Västra Götaland

lansstyrelsen.se/vastragotaland

Bilaga 2a - Skötselområden

- Informationsskylt
- Avgränsning Bråtnäs naturreservat

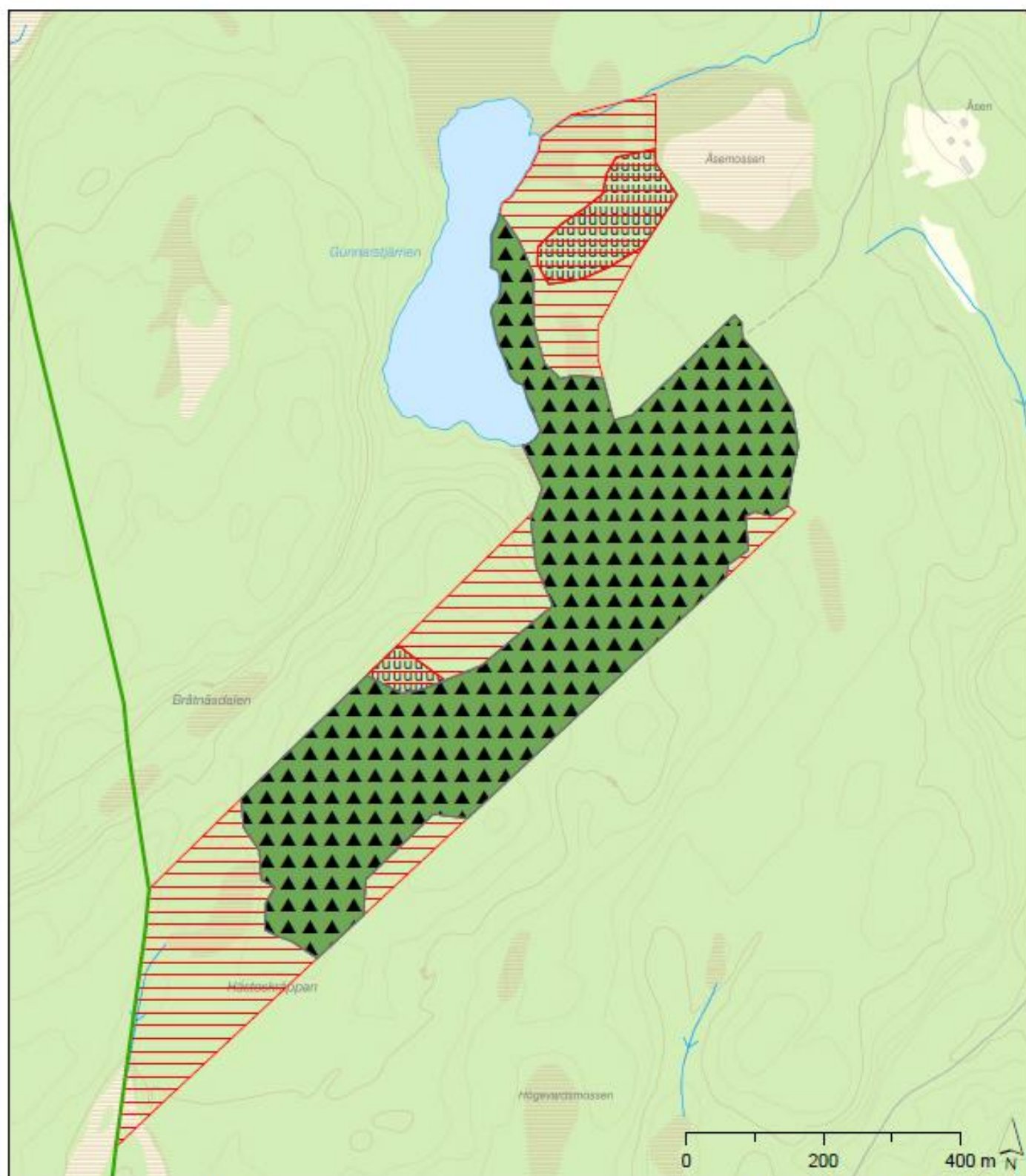
Delområden

- 1.1
- 1.2

Illustrationskarta till skötselplan för
Bråtnäs naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2025-12-11, dnr: 2550-2023

Länsstyrelsen
Västra Götaland

Bilaga 2b - Livsmiljötyper

- Kolvikens Naturreservat
- 9010 - Taiga
- Ej Livsmiljötyp
- Utvecklingsmarker

Illustrationskarta till skötselplan för
Bråtnäs naturreservat
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2025-12-11, dnr: 2550-2023

Länsstyrelsen
Västra Götaland

© Länsstyrelsen Västra Götaland
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 3. Sakägarförteckning

Upplysning

Sakägarförteckningen är uppdelad i tre delar. Del A listar ägare till fastigheter och samfälligheter inom området. Del B listar ägare till fastigheter utanför området som har del i någon samfällighet eller annan nyttjanderätt inom området. Del C listar övriga av Länsstyrelsen kända sakägare. Namnen är sorterade på efternamn i bokstavsordning.

Del A. Ägare till fastigheter, samfälligheter m.m. inom området

Namn	Fastighet/-er	Samfälligheter m.m.
Birgitta Danielsson	Bråtnäs 1:36, 1:43 och 1:69	
Lars Danielsson	Bråtnäs 1:36, 1:43 och 1:69	
Göte Olofsson	Bråtnäs 1:66	
Alf Olofsson	Bråtnäs 1:66	
Siv Olofsson	Bråtnäs 1:66	
Åke Olofsson	Bråtnäs 1:66	

Del B. Samfälligheter, servitut m.m. som ligger inom området, men tillhör fastigheter utanför

Namn	Samfällighet, servitut m.m.	Tillhör fastighet
Inga kända sakägare		

Del C. Av Länsstyrelsen kända arrendatorer och övriga sakägare

Namn	Roll
Inga kända sakägare	

Bilaga 4. Sändlista

Sakägare

Beslutet har skickats till samtliga sakägare enligt sakägarförteckningen bilaga 3.

Övriga

Beslutet har även skickats till följande myndigheter, organisationer, föreningar och övriga som fick beslutet på myndighetssamråd eller remiss:

Bengtsfors kommun

Skogsstyrelsen

Leif Danielsson

Martinus Nicolaas Adrianus De Swart

Västkuststiftelsen

Förhandlare Anna Palm Aij Konsult, på uppdrag för Söllschers Lantmäteri AB

Dalslands miljö och energiförbund

LRF Västra Götaland

Naturskyddsföreningen i Väst

Naturskyddsföreningen Norra Älvsborg

Brandförsvaret i Bengtsfors kommun

Så här överklagar du Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsens beslut kan överklagas hos regeringen. **Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Länsstyrelsen.**

Länsstyrelsens e-postadress är:
vastragotaland@lansstyrelsen.se

Skickar du med vanlig post är adressen:
Länsstyrelsen i Västra Götalands län
403 40 Göteborg.

Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Länsstyrelsen överklagandet och handlingarna till regeringen.

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen senast 2026-01-06.

Överklagandet ska vara skriftligt. I skrivelsen ska du ange

- ditt namn, adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- vilket beslut du överklagar, till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendets diarienummer, samt
- hur du anser att Länsstyrelsens beslut ska ändras och varför det ska ändras.